

'Onze expertise is onmisbaar bij arbeidsbemiddeling'

Krijg je niet vaak te maken met weerstand van cliënten? Die vraag kreeg Linda Lai na haar presentatie over werken aan werk voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Haar antwoord was helder: 'Nee, want in de kern wil iedereen werk. Om mee te doen, mee te tellen. Hooguit moet je doorvragen en door faalervaringen heen prikken om uit te komen bij de dromen en talenten van jonge mensen.'

Hoezeer werk te maken heeft met zorg – en dan vooral het verminderen van zorg – werd helder tijdens deze refereeravond. Zodra Lai aan de slag ging als pedagogisch medewerker bij Reik, was ze overtuigd van het belang van werk. Stak daarom veel energie in het vinden van passende banen voor jongeren op de groepen waar ze werkte, want: 'Dagelijks zag ik de ellende die er van kwam als ze niets te doen hadden. Eenzaamheid, depressie, gamen, jointjes roken, op de bank hangen, snacken, rotzooi trappen... Van alle kanten werden coaches ingezet om de jongeren van slechte gewoontes af te helpen, maar ik dacht: we zijn brandjes aan het blussen. Wat ze nodig hebben, is werk.'

Zorgen voor werk

Lai – inmiddels coördinator Arbeid en Scholing bij Reik – zag dat veel problemen ontstonden uit pure verveling en het feit dat jongeren zonder werk het gevoel hebben dat ze niet meedoen. 'Een baan, hoe eenvoudig ook, brengt een mens veel: van structuur en persoonlijke ontwikkeling tot sociaal contact, gezondheid en geluk. Maar het belangrijkste is misschien wel dat je meetelt, omdat je een bijdrage levert aan de maatschappij. En dat je daarom gewaardeerd wordt. Wonderlijk eigenlijk dat daar tijdens opleidingen in de jeugdzorg geen aandacht aan wordt besteed. Want als je écht voor iemand wilt zorgen, dan moet je zorgen voor werk.'

In haar jaren als pedagogisch medewerker verdiepte Lai zich in de wereld van het onderwijs (in- en uitstroom), jobcoaches, UWV, reïntegratiebureaus en gemeenten. 'Want ik zag dat de aansluiting bij onze jongeren vaak ontbrak en wilde daarom zelf meer initiatieven nemen. Ik kwam erachter dat al deze partijen samen een groep van eilandjes vormden, met hooguit gammele bruggen ertussen. Ook ontdekte ik dat al die eilanden een eigen schatkist hadden, plus de goede intentie om jongeren aan werk te helpen. Maar de regie ontbrak. Mijn aha-moment kwam toen ik besepte dat wij hierin als zorginstellingen een verbindende taak hebben.'

Beter aansluiten

Waarom regie bij de zorg, die voorheen niet eens betrokken werd bij het vinden van passend werk? 'Wij hebben onmisbare expertise', stelt Lai. 'Wij kennen de impact van een licht verstandelijke beperking en weten hoe we kunnen aansluiten bij deze jongeren. Iemand van het UWV gaat alleen af op wat hij ziet: een gewone jongere. Wat ze niet zien, zijn de valkuilen. Vaak schetsen deze jongeren een te rooskleurig beeld, dat ze vervolgens niet waar kunnen maken. Met faalervaringen tot gevolg. Of het omgekeerde gebeurt: dat een jongere veel meer in huis heeft dan wordt gedacht. Wij kijken anders. Hebben zicht op hun dromen en talenten, maar hebben ook een realistischer kijk op de mogelijkheden, zodat we valkuilen tijdig kunnen ondervangen.'

Refereeravond OP Jeugd 12 november 2019 'Werken aan Werk'

Lai benadrukt het belang van begeleiding op de achtergrond. 'Wij ondersteunen jongeren om het vol te houden. Helpen ze om op tijd op te staan, tonen interesse, denken mee over situaties die ze lastig vinden en laten hen stoom afblazen, zodat ze niet meteen het bijltje erbij neer gooien als het een keer tegenzit. De begeleiders vanuit de zorg zijn een constante factor in het leven van deze jongeren en betrouwbaar bovendien. Hoe goed jobcoaches of andere bemiddelaars het ook bedoelen, zij hebben maar af en toe contact met de jongere en zijn er niet op de momenten dat de begeleiding het hardste nodig is. Hun belang is werk vinden, ons belang is dat het goed gaat met de cliënt.'

Coachen op arbeid en scholing

De bevlogen inzet van Lai leidde er op locatie Torenstraat in Drachten toe dat twaalf thuiszittende cliënten passend werk vonden. 'Dat had zo'n positieve impact op het leefritme in deze woonomgeving dat er veel minder begeleidingsuren nodig waren. Zo'n bezuiniging maakt het interessant om te investeren in aandacht voor arbeid en scholing. Ik schreef een plan en werd binnen Reik coördinator van zeventien "nieuwe Linda's". Deze aandachtsfunctionarissen coachen alle jongeren in hun groep op gebied van werk en scholing. Zij nemen de regie, staan naast de cliënt en brengen eilanden bij elkaar, door een vast netwerk van contactpersonen bij gemeenten, UWV en reïntegratiebureaus.'

De aandachtsfunctionarissen kijken naar talenten en bespreken dromen en valkuilen. Ze kennen bovendien de mogelijkheden en de wet- en regelgeving rondom arbeidsparticipatie. Dat blijkt essentieel, want ondanks de goede bedoelingen van de participatiewet zijn we nog ver verwijderd van een inclusieve samenleving. Dat komt volgens Lai omdat het een uitdaging blijft om welwillende en meedenkende werkgevers te vinden, maar ook omdat cliënten in hokjes worden geplaatst waar ze lastig weer uit komen: dagbesteding, beschut werk, banenafpraak of regulier werk. Zelfs het overheidsproject Simpel Switchen maken beweging binnen de participatieketen nauwelijks simpeler, zo blijkt uit de verschillende praktijkvoorbeelden die Lai schetst.

Op de truck

Zo was Eddy ingedeeld in de categorie beschut werk, omdat hij meer in huis heeft dan dagbesteding. Toch werd naar zijn talenten niet gekeken, de gemeente verwees alleen naar een inpakhal waar hij aan de slag kon. De luide muziek en grote groep mensen maakten deze werkplek ongeschikt voor de prikkelgevoelige Eddy. 'Ik ben gaan vertellen over zijn talenten', vertelt Lai. 'Hij is gek van vrachtwagens en heeft Facebookpagina voor andere truckfans opgezet. Toen bleek dat er een vacature was voor een rijder op vrachtwagens. Een geknipte job voor Eddy! Helaas dit bleek binnen de banenafpraak te vallen, terwijl Eddy in het hokje beschut werk was ingedeeld. Alleen met veel moeite is het gelukt om hem tóch op die truck te krijgen. Voor succesvolle participatie is dus – naast kennis van de mogelijkheden van cliënten – grote betrokkenheid en vasthoudendheid nodig.'

Eddy is in zijn element op de truck en dat gunt Lai elke cliënt. 'Helaas ligt het werk voor onze jongeren nog steeds niet voor het oprapen, om welke banencategorie het ook gaat. Er zijn zelfs wachtlijsten voor beschut werk, omdat het teveel zou kosten om meer plekken te creëren. Maar wat kost het de samenleving als deze mensen níet werken?' Ze toont ter illustratie de prijskaartjes van de medicatie en behandeling bij depressiviteit, een nachtje gevangenis – 'onze doelgroep is gevoelig voor criminaliteit' – of zelfs een hele maand brommen, de begeleiding van een diëtist, een poosje in

Refereeravond OP Jeugd 12 november 2019 'Werken aan Werk'

een afkickkliniek of de kosten voor het vernielen van een bushokje. En dat is nog los van het feit dat er vaak meer begeleidingsuren nodig zijn als jongeren thuis zitten.

Werkplezier ontdekken

Lai laat ook zien dat de inhoudelijke verschillen tussen de banencategorieën soms minimaal zijn of overlap tonen. Terwijl de bijbehorende regelingen wél verschillen en het cliënten lastig maken om zich verder te ontwikkelen. 'En die ontwikkeling is juist essentieel om mee te doen op de arbeidsmarkt. Voor sommigen is en blijft dagbesteding de beste optie, maar bij veel jongeren zit er meer in het vat. Wij kunnen die potentie stimuleren vanuit de zorg. Het is belangrijk dat ze de mogelijkheid krijgen om te ontdekken waar ze goed in zijn en om te blijven leren. Dat kan ook in de praktijk en via certificaten. Zo vergroten ze hun kans op bemiddeling. Maar het belangrijkste is dat ze het werkplezier ontdekken. Het gevoel dat het geeft om werk te hebben en mee te doen. Daar zit uiteindelijk de grootste winst, voor de jongeren zelf én voor de samenleving.'

Bij de refereeravond werd ook gewezen op het manifest 'Samen slim en slagvaardig kansen creëren voor minder zelfredzame jongeren', dat in november 2017 is ondertekend namens het Rijk, gemeenten en maatschappelijke partijen in de zorg. In de jeugdzorg blijkt dit manifest nog relatief onbekend, terwijl het een goed vertrekpunt kan zijn voor wat we nog hebben te doen.